

Doktorský studijní program v oboru Německý jazyk na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci – zahájení studia ve studijním roce 2010-2011

Název studijního programu	P 7310 Filologie V 137
Standardní doba studia	3
Název studijního oboru	NĚMECKÝ JAZYK
Profil absolventa oboru (SP) a cíle studia	

Cíle a charakteristika studijního oboru

Doktorské studium vychovává z talentovaných studentů magisterského studia, schopných samostatně vědecky myslet a pracovat, špičkové odborníky ve svém oboru, kteří jsou konkurenceschopní v evropském měřítku a zaručují kontinuitu německé filologie jako vědeckého oboru. Cílová profesní skupina je vědecký pracovník ve vědecké instituci vysokoškolského či akademického typu.

Profil absolventa

Absolvent doktorského studia oboru Německý jazyk je připraven pro vědeckou práci; disponuje spolehlivými znalostmi v jednotlivých oborech germanistické lingvistiky – v sociolingvistice, textové lingvistice, historické lingvistice, sémiotice, sémantice, kognitivní lingvistice, pragmatice, analýze dialogu a psycholingvistice, ale dokáže se orientovat rovněž v metodách výzkumu v rámci těchto lingvistických disciplín. Kromě širokého přehledu o německé filologii získá navíc detailní znalosti v rámci předmětu své specializace. Získaná kvalifikace jej předurčuje k uplatnění na pozicích filologického či obecně humanitního zaměření vyžadujících samostatné kritické myšlení a schopnost prezentace získaných poznatků ať už ve vysokoškolské sféře či ve vědeckých institucích. Najde uplatnění ve vědeckovýzkumných a vědeckopedagogických institucích, má předpoklady uplatnit se v oblasti vydavatelské, v médiích, ve státní správě, v oblasti kulturně-politické, ve vedení kulturních, příp. jiných institucích, kde je vyžadována vysoká úroveň filologických znalostí.

Vstupní požadavky

Uchazeč by měl být absolventem magisterského studia filologického, a to germanistického oboru. Je zapotřebí, aby v přijímacím pohovoru prokázal znalosti v oboru – důležitým předpokladem pro přijetí do studia je dobrá orientace v oblasti jazykovědy, především v lingvistické terminologii – a aby disponoval konkrétní představou o realizaci svého vlastního výzkumného projektu.

Základní znalosti v oblasti jazykovědy jsou předpokládány v rozsahu daném následující studijní literaturou:

Čermák, František: *Jazyk a jazykověda*. Praha 1997.

Zájemce o doktorské studium předloží přijímací komisi projekt budoucí doktorské disertační práce, nad kterým se vede při přijímacím pohovoru rozprava. Projekt, který uchazeč o studium pošle na oddělení vědy a výzkumu FF UP nejpozději 14 dnů před přijímacím řízením, je třeba předložit v německém jazyce. Vítána je předchozí publikační, příp. jiná vědecká činnost uchazeče.

Uchazeč kromě toho prokáže u přijímací zkoušky základní znalosti anglického jazyka, a to v rozsahu dvouletého vysokoškolského kurzu angličtiny jako volitelného jazyka.

Studijní předměty, základní struktura předepsaných požadavků

Při organizaci doktorandského studia klademe největší důraz na těsnou spolupráci mezi doktorandem a školitelem, neboť tento způsob vzájemné interakce považujeme za nejvhodnější způsob vzdělávání v tomto oboru.

Doktorský studijní program v oboru Německý jazyk se realizuje formou individuálního studijního plánu, jehož obsahem je vědecká práce zaměřená především na základní výzkum a na prohloubení znalosti metodologie a teorie oboru ve spojení se získáváním dalších odborných znalostí potřebných k napsání doktorské disertační práce i pro budoucí odbornou činnost v oboru. Individuální studijní plán student vypracuje po přijetí do doktorského studia po dohodě se svým školitelem; ve studijním plánu budou stanoveny tři předměty užší vědecké specializace, z nichž doktorand složí zkoušky. Plán bude předložen ke schválení oborové radě. Školitel zpracovává každý rok písemnou zprávu o plnění předepsaných studijních povinností a aktivitách svého doktoranda (záznamy o získaných kreditech, podrobnější zhodnocení aktivit apod.). Tato zpráva je součástí spisu doktoranda.

Doktorand musí získat v rámci svých studijních povinností celkem 180 kreditů. Studijní povinnosti se skládají ze dvou částí:

a) Část obecná (minimálně 42 kreditů)

Cílem je prohloubit obecné základy v oboru Německý jazyk v doktorském studijním programu. Součástí obecné části jsou filozofie a anglický jazyk. V lingvistické části bude pozornost zaměřena na obecnou jazykovědu i na jednotlivé konkrétní lingvistické disciplíny.

V rámci této obecné části studia doktorand složí nejméně **šest** zkoušek, a to:

- z *filozofie* (zkouška podle požadavků Katedry filozofie FF UP v Olomouci) – 6 kreditů
- z *anglického jazyka* (zkouška podle požadavků Katedry aplikované lingvistiky FF UP v Olomouci) – 6 kreditů
- z předmětu *Strukturalismus a Pražská škola* (zkouška) – 6 kreditů
- Student absolvuje minimálně 3 volitelné předměty *užší vědecké specializace* (semináře či přednášky nebo pracovní přednášky podle uvážení vyučujícího) a složí minimálně **3 oborové zkoušky** (po 8 kreditech) podle tématu disertační práce (výběr zkoušek provede se svým školitelem při sestavování individuálního studijního plánu) z těchto možností:
  - sociolingvistika
  - historická lingvistika
  - kognitivní lingvistika
  - analýza dialogu
  - textová lingvistika
  - psycholingvistika
  - pragmatika
  - korpusová lingvistika
  - kontrastivní lingvistika
  - větná sémantika
  - sémiotika
  - lexikografie

Rozsah každé zkoušky stanoví garanti jednotlivých oborů, kteří akceptují skutečnost, že jde o doktorský, nikoli magisterský studijní program. Obsah zkoušky není proto totožný s obsahem zkoušky v magisterském studiu.

Student si může na základě doporučení školitele, příp. svého zájmu, vybrat ke zkoušce i ty disciplíny, k nimž nejsou nabízeny semináře či přednášky. Je zapotřebí, aby navázal kontakt s garantem oboru, který mu doporučí vhodnou studijní literaturu, příp. poskytne individuální konzultaci.

Student získá za tuto obecnou část minimálně 42 kreditů.

b) Část specializovaná (minimálně 12 kreditů)

V této části se student soustředí v rámci zpracovávání tématu disertační práce na vlastní vědeckou práci. V každém semestru si запиše **doktorský seminář**. V zimních semestrech budou tyto semináře využity k individuálním konzultacím doktoranda se školitelem za účasti na každém z těchto tří seminářů během studia získá doktorand po dvou kreditech), v letních semestrech představí doktorandi z druhého a třetího ročníku v plánu svým kolegům a školitelům, příp. dalším vyučujícím a členům katedry část svého výzkumu, případně závěry dokončované disertační práce, do následné diskuse se zapojí všichni doktorandi a vyučující (za aktivní účasti na každém semináři obdrží doktorand tři kredity).

Student získá za tuto specializovanou část minimálně 12 kreditů.

c) Vědeckovýzkumná činnost doktoranda (minimálně 60 kreditů)

Doktorand získá během svého doktorského studia další kredity, a to **minimálně 60 kreditů**, za svou vědeckovýzkumnou činnost či aktivitu v rámci zpracovávání své disertační práce.

1. publikační činnost:

- za studii publikovanou v tuzemském recenzovaném časopisu **15 kreditů**
- za studii publikovanou v nerecenzovaném tuzemském odborném časopise **10 kreditů**

- za studii publikovanou v zahraničním odborném časopise či sborníku **20 kreditů**
- za recenzi publikovanou v recenzovaném odborném časopise **2 kredity**
- za publikovanou monografii (min. rozsah 60 stran) **40 kreditů**

2. aktivní vystoupení na konferenci:

- za vystoupení s příspěvkem na konferenci **15 kreditů**; podmínkou k získání těchto kreditů je, aby byl příspěvek publikován ve sborníku z konference

3. pedagogická činnost:

Interní doktorand může získat další kredity rovněž

- za výuku pod dohledem školitele – za každý seminář **5 kreditů**

4. studijní pobyty:

- studijní pobyt na zahraniční univerzitě – kratší doba než jeden měsíc – **5 kreditů**
- studijní pobyt na zahraniční univerzitě – 1-3 měsíce – **10 kreditů**

5. účast na grantových projektech:

- úspěšný grantový projekt podaný na univerzitě – **15 kreditů**
- úspěšný grantový projekt podaný mimo univerzitu – **20 kreditů**
- neúspěšný grantový projekt podaný na univerzitě i mimo ni – **5 kreditů**
- spoluúčast na řešení grantového projektu – za každý semestr: **5 kreditů pro studenty interního doktorského studijního programu, 10 kreditů pro studenty externího doktorského studijního programu**

6. ostatní aktivity:

- za účast na přednáškách hostujících profesorů – za každý semestrální cyklus (tři přednášky – účast na **každé z nich**) **jeden kredit**
- **volitelná oborová zkouška z nabízených předmětů užší specializace (nad rámec předepsaných tří oborových zkoušek) – po 5 kreditech za každou zkoušku**

d) Odevzdání disertační práce – 40 kreditů.

Ukončení doktorského studia v oboru *Německý jazyk* zahrnuje splnění následujících požadavků:

- splnění všech povinností stanovených individuálním studijním plánem
- získání **180 kreditů** během doktorského studia:
  - a) Obecná část – minimálně 42 kreditů
  - b) Specializovaná část – minimálně 12 kreditů
  - c) Vědeckovýzkumná činnost – minimálně 60 kreditů
  - d) Odevzdání doktorské disertační práce – 40 kreditů
 Zbytek do celkového počtu 180 kreditů si doktorand doplní získáním kreditů za aktivity doporučené školitelem (viz individuální studijní plán), příp. podle vlastního uvážení a zájmu.
- zpracování a předložení disertační práce, její úspěšná obhajoba
- úspěšné vykonání státní doktorské zkoušky

Požadavky na státní doktorskou zkoušku

Studium je řádně ukončeno **státní doktorskou zkouškou a obhajobou disertační práce**. Obhajoba disertační práce a státní doktorská zkouška se konají zpravidla v jeden den.

Doktorand prokázal schopnost řešit samostatně pod odborným vedením školitele a na vědecké úrovni konkrétní lingvistický problém a prezentovat výsledky svého výzkumu písemnou formou v předložené práci. Při obhajobě prokáže další schopnost, kterou mohl rozvíjet během svého doktorského studia při účasti na konferencích – schopnost představit výsledky svého bádání ústní formou, tyto výsledky v následné diskusi obhájit odpovídající reakcí na kritické připomínky nejen dvou oponentů disertační práce, ale i členů oborové rady i zástupců z řad vědecké veřejnosti, kteří mohou být veřejně přístupné obhajobě přítomni. Disertační práce musí obsahovat nové vědecké poznatky či vlastní interpretace dosavadních výzkumů. Část výsledků obsažených v disertaci musí být již publikovány nebo přijaty k publikování tak, jak to ukládá vysokoškolský zákon č. 111/98 Sb. § 47 odst. 4.

Státní doktorská zkouška je završením doktorského studia. Má charakter diskuse zaměřené na vybrané problémy v oborech germanistické lingvistiky.

Doktorand si v rámci předmětů užší specializace sám zvolí **dvě témata**, která by měla být předmětem odborné diskuse při státní doktorské zkoušce a která **nebudou bezprostředně souviset s tématem jeho disertace**. Dva měsíce před konáním státní doktorské zkoušky zašle oborové radě exposé ke každému z témat, v němž zvolené téma představí a nastíní problémy, k nimž by se chtěl vyjádřit (ca. A4 na každé exposé). Součástí exposé bude i seznam prostudované literatury (doporučujeme **4-5 článků zveřejněných v zahraničních, příp. i tuzemských vědeckých časopisech; kopie článků doktorand přiloží k exposé**). Oborová rada vybere až v den konání zkoušky jedno z témat, k němuž bude vedena po krátkém vstupu ze strany doktoranda diskuse. V diskusi budou ověřeny metodologické i faktografické znalosti oboru jako celku.

Úspěšní absolventi doktorského studijního programu získávají akademický titul Ph.D. uváděný za jménem podle zákona o VŠ č. 111/98 Sb. § 47 odst. 5.

Disertační práce, návrhy témat

Disertační práce

Disertační práce by měla být zpracována v rozsahu minimálně **120 normostran textu v německém jazyce** (čeština je povolena jen výjimečně, a to ve zdůvodněných případech); práce musí přinášet nové vědecké poznatky, příp. vlastní interpretace již publikovaných výzkumů; její součástí musí být seznam použité literatury a dalších použitých informačních zdrojů; použité citace a odkazy musí být v souladu s platnou bibliografickou normou.

Témata disertačních prací vycházejí z individuálního charakteru doktorského studia a rovněž ze specializace školitelů. Uchazeč o doktorské studium si buď může vybrat z nabízených témat na webových stránkách katedry (zveřejněných spolu s dalšími informacemi o doktorském studijním programu) nebo může přijít s vlastním tématem, které bude po přijetí do doktorského studia blíže projednáno se školitelem.

Témata navrhovaná vyučujícími na katedře germanistiky FF UP v Olomouci

1. „ALI & Babsi erklären die Welt“. Analýza jazyka mládeže v textech zveřejněných v rámci projektu *Berliner Zeitung* „Jugend und Schule: Junge Welten“.
2. Komunikativní funkce frazémů v rozhovorech zveřejněných v tisku.
3. Funkce frazémů v lingvistických odborných textech.
4. Frazémy jako výraz postoje ve vybraných typech mediálních textů.
5. Prozodie a emocionalita v mediálním dialogu. Analýza prozodických markerů zloby, radosti a nejistoty u hostů talk show. Srovnání vybraných českých a rakouských pořadů.
6. Prozodické vlastnosti přímé a nepřímé řeči v mediální komunikaci. Analýza interakční modality reprodukce

replik v politických debatách. Srovnání vybraných českých a německých pořadů.
7. Confrontation - analýza vztahu kooperace a kompetitivity v mediálním dialogu. Srovnání vybraných českých a rakouských talkshow.
8. Vznik a řešení konfliktu v televizních politických debatách. Srovnání vybraných českých a německých pořadů.
9. Zásady interpunkce u Martina Luthera.
10. Spor mezi normativní stylistikou a deskriptivní jazykovědou – pojednání z historického aspektu.
11. Studie k vybraným předponovým slovesům na základě analýzy korpusu.
12. Studie k vybraným částicím na základě analýzy korpusu.
13. Problémy divergence u vybraných sloves – analýza korpusu.
14. Vnímání „českého přízvuku“ Němci a „německého přízvuku“ Čechy.
15. Německý komiks a jeho verbální složka.
16. Funkce titulků ve škále německého tisku.
17. Německé nadávky v řečovém jednání. Pragmatický rozbor.
18. Jazyk německých novin vydávaných v Olomouci v období Protektorátu Čechy a Morava.
19. Úřední němčina v Olomouci v období Protektorátu Čechy a Morava.
20. Německý kancelářský jazyk v kanceláři města Uničova do roku 1650. Srovnání se situací v Olomouci.
21. Německý kancelářský jazyk v kanceláři města Šternberka do roku 1650. Srovnání se situací v Olomouci.
22. Syntax v německých textech největšího olomouckého kodexu Václava z Jihlavy z let 1424-1493.

Seznam povinných předmětů

Filozofie
Cizí jazyk
Oborová zkouška z předmětu obecné části – <i>Strukturalismus a Pražská škola</i>
Teoreticko-metodologická přednáška <i>Textová reference</i> (textová lingvistika) ¹
Teoreticko-metodologický seminář/přednáška <i>Jazyk věkových skupin</i> (sociolingvistika) ¹
Teoreticko-metodologický seminář <i>Analýza dialogu</i>
Teoreticko-metodologický seminář <i>Kognitivní lingvistika</i>
Teoreticko-metodologický seminář/přednáška <i>Lexikografie</i>
Teoreticko-metodologický seminář/přednáška <i>Sémantika</i>
Teoreticko-metodologický seminář/přednáška <i>Korpusová lingvistika</i>
Teoreticko-metodologická přednáška <i>Česko-německé interference</i> (kontrastivní lingvistika) ¹
Teoreticko-metodologická přednáška <i>Řeč z hlediska fylogeneze a ontogeneze</i> (psycholingvistika) ¹
Teoreticko-metodologický seminář/přednáška <i>Historická sémantika</i> (historická lingvistika) ¹
Doktorský seminář 1-6 (kontrola a konzultace v rámci práce na disertaci)

¹ V závorce je uvedena disciplína, v jejímž rámci se přednáška či seminář koná a z níž bude doktorand skládat zkoušku. Tuto disciplínu si doktorand volí podle tématu své disertace, podle doporučení školitele, příp. podle svého zájmu.